AAN TRO 25 01 BAI — 20 TRO 2218

MỖI SỐ : 04 02

NGÀY THỨ BẢY 9 AOUT 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL — INDOCHINE — N° 2774

Toutes les correspondances doivent être adressées au directeur
63 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM HỮU LỘC
Administrateur gérant : NGUYỄN V. LỢI

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone N° 139

ANNONCES
Réclames à raison de X lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 045 de large
Une seule insertion . . . . 0 $ 10 le cm
Par mois ou abonn. . . . . 0 $ 08 le cm
Par trimestre ou abonn. . . . . 0 $ 07 le cm
Réclame dans le 1er page . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales . . . 1 $ 50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một điều nên chú-ý về việc làm sách dịch sách ở nước ta bây giờ

Từ khi cái ngọn lửa quốc-văn đã nhóm lên le-lói ở một góc trời Nam này, người mình đã hơi tỉnh cái giấc ngủ học nhờ viết mượn trong mấy ngàn năm, đã biết lấy quốc-văn làm trọng, biết phải có quốc-văn thì mới đạo-đạt tư-tưởng được với nhau, mới truyền-bá tri-thức được cho nhau, biết những sách về bằng chữ Tây chữ Tàu chỉ là những món ăn đại-tiệc ở cao-lâu ô-ten cho cái thần-trí một số ít người được tạm thời khoái-chá mà không phải là đồ nuôi sống hằng ngày làm nước sống cơm gạo cho cái thần-trí cả non hai mươi triệu con cháu rồng tiên ; trong khoảng vài chục năm nay, cái tiếng « vận-mệnh nước ta sau này hay dở thế nào là ở quốc-văn » đã có kẻ nói đi người nói lại ; cái vấn-đề lấy quốc-văn làm quốc-học cũng đã có kẻ xướng người họa, kẻ gọi người thưa ; cái việc làm sách dịch sách bằng quốc-văn hầu đã thành là một việc rất cần kíp ở nước ta bây giờ, trên chính-phủ tường-lệ, dưới quốc-dân mong chờ, các nhà cựu-học, các nhà tân-học có cặp tư-cách trước-thuật đã nó nhau mà nhận lấy cái chức vụ nặng-nề, cái nghề-nghiệp cao-thượng về cái việc rất cần kíp trong nước là cái việc làm sách dịch sách đó.

Hiện nay trong cái thư-viện quốc-văn tí-tị của mình tuy chưa thấm vào đâu được với văn-khố Tàu, thư-quán Tây, rừng chữ mông-mênh, bể văn bát-ngát, muốn cho mình cũng có được cái địa-vị ở trong thế-giới, kể vào là một dân-tộc có chữ có sách thì còn phải nhiều thì-giờ, tốn tâm-huyết, còn phải trông cậy về các nhà cựu-học tân-học ta xúm nhau lại đồng tâm hiệp lực, không khinh bỉ nhau vì những điều ngộ-nhận, không xung-đột nhau vì những ý riêng lẩy, không chia cõi cái hào sâu lũy lớn phương tây với phương đông, không rẽ đường cái tiếng trống ngọn cờ phải mới với phải cũ, người nào người nấy, đem hết cái sở-học, sở-đắc, sở-trí, sở năng của mình, cùng nhau điều hòa, cùng nhau thương xác, không quản công-trình, không tiếc tâm lực mà gom góp vào cái phần hương-hỏa quốc-văn thêm lớn thêm giàu, chứ cứ như bây giờ thì tiếng gọi là có chữ mà mới là cái phôi-thai chữ mà thôi, tiếng gọi là có sách mà mới là cái mầy mụn sách mà thôi ; song, trong cái khối phôi thai chữ ấy, trong cái đống mầy mụn sách ấy, về những sách để cho người lớn đọc cũng đã có được một ít, những sách triết-học, khoa-học, văn-học của Tây của Tàu dịch ra và nhất là có được vài tập tạp-chí, mấy tờ báo hằng ngày cũng có thể giúp cho cái trí-thức phổ thông nhiều lắm ; về những sách giáo-khoa cũng đã lác-đác có được năm mười quyển và tập *Học-báo* của các nhà sư-phạm soạn, tuần lễ nào cũng có, thì những trẻ học tự lớp sơ đẳng trở xuống cũng có thể noi theo đó làm công khóa hằng ngày rồi, giá thêm được năm mười bộ nữa để dùng làm công-khóa cho tự lớp trung-đẳng trở lên thì sách giáo-khoa cũng đã tạm gọi là đủ dùng được ; duy những sách để cho trẻ-con đọc như những nhi-đồng tạp-chí, nhi-đồng họa-báo, nhi đồng tùng-thư ở các nước văn-minh đời nay thường có, mà có cũng kể hàng thiên kinh vạn quyển, nhiều nơi đã mở riêng hẳn cho trẻ con cũng có đồ thư-quán như người lớn vậy, thì quả soát đi soát lại năm bảy lượt trong cái văn-khố quốc-văn mình chưa có được lấy một mảnh giấy mà có dễ hết thảy các nhà giáo-dục, các nhà làm sách, dịch sách ta cho đến cả các nhà có con em ở xứ ta cũng chịp mắt bỏ qua mà chưa từng có ai để bụng nghĩ tới bao giờ.

Người ta ở đời, trăm công nghìn việc, việc gì là chẳng phải trù-liệu lo-toan, nhưng cũng có việc hoãn được mà có việc phải cấp hơn, cũng có việc có thể làm sau mà có việc cần nên làm trước ; trong cái việc làm sách dịch sách ở nước ta bây giờ cũng vậy. Nói rằng sách để cho người lớn đọc còn chưa đủ, vội gì đến sách của trẻ con ; song phải biết rằng trẻ con bây giờ tức là người lớn ngày sau, lúc làm trẻ con mà không có cái giáo-dục thích nghi thì đến lúc làm người lớn mong gì có cái giáo-dục tốt được ; nền trắng dễ tô, cành non dễ uốn, người ta dương cái tuổi suối trong non lặng mà khéo biết lầm nhiễm cho được những điều hay nết tốt, tưởi rót cho được những tri-tuệ khôn ngoan thì về sau cả lớn khác nào như đồng đất tốt gieo giống nào cũng không sợ thối rễ thui mầm, chắc thế nào cũng xanh ngọn nở ngành, khai hoa kết quả. Đã đành rằng trẻ con lúc bé đã có giáo-dục ở trường học, sách giáo-khoa tức là kim-la-bàn chỉ hướng, của ngọc-thực nuôi hồn, mà ông thầy giáo tức là thợ tô tượng nặn khuôn, người dưa đường dẫn nẻo cho trẻ-con ; nhưng sự học của trẻ-con ở trong lớp học đã cố-nhiên, mà sự học của trẻ-con ở ngoài lớp học lại càng cần lắm ; những công-khóa ở trong lớp học đối với trẻ-con thường không có được hứng-thú nồng nàn, tinh-thần phấn-phát cho lắm ; ta từng nghiệm nhiều khi trẻ nó học một bài thuộc lòng, làm một bài tính đố thì trông ra dáng buồn bã mỏi mệt mà hễ vớ được quyển chuyện hay thức tranh vẽ thì tỉnh-táo vui-vẻ lạ thường ; cho nên phần nhiều trẻ-con học mau chậm, người khôn dẫn, tính hay dở khác nhau thế nào là tùy theo sự giáo-dục ở ngoài lớp học nhiều lắm, vì những lúc ấy không có qui-luật nhà trường, quyền phép thầy giáo bó buộc, nó học được câu gì, biết được điều gì là có cái hứng-thú nồng nàn, tinh-thần phấn phát đặc biệt bằn với lúc ở trong trường ; nếu những lúc ấy mà có được những sách những báo vừa vặn với cái trình-độ trẻ-con, khéo lựa cái tâm-lý của kẻ non dạ trẻ người, dương thóc mách tò mò, ham mới thích lạ mà biết gieo giắc cái tri-thức tương-dương về đức-dục, về tri dục, về thể-dục cho đâu ký sở hiếu nó thì ích lợi cho trẻ tưởng lại có phần hơn sự học ở trong lớp học nhiều.

Thiết tưởng cái việc cấp ngay, cái việc nên làm trước ngay trong việc làm sách dịch sách ở nước ta bây giờ là việc đó. Các nhà làm sách dịch sách ta không nên chỉ chăm-chút về những sách cho người lớn đọc mà cũng nên cần chăm-chút về những sách cho trẻ-con đọc nữa ; mà các nhà giáo-dục, các nhà có con em ở trong nước ta ngoài cái sự học của trẻ-con ở trong lớp học hà lại chẳng nên lưu ý đến cái sự học của trẻ-con ở ngoài lớp học nữa dư?

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 7 Août 1924

Thủy-tai dữ-dội ở Đài-loan

Tin Tokyo. — Ở Bắc bộ Đài-loan bị lụt dữ-dội, 2000 nóc nhà bị đổ. Nhiều người chết.

Tại cuộc hội-nghị Londres

Đồng-minh liệt-quốc nói rõ rằng câu nói những khi nước Đức sai hẹn, chỉ nói những khi nước Đức tự ý sai hẹn mà thôi. Đồng-minh không ưng lời nước Đức xin sửa đổi cái thể-lệ ghi nhận những lúc nước Đức sai hẹn.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 8 Août 1924

Tại cuộc hội-nghị Londres

Hội-đồng vẫn làm việc. Nhiều điều đã giải quyết xong, chất là việc ấn định những khi nào gọi là sai hẹn.

Hội-đồng hồi-thường họp ba kỳ, kỳ thứ ba thì có cả đại-biểu nước Đức. Hội-đồng xét các bản dự-thảo luật-pháp nước Đức về việc thi-hành cái chương-trình Dawes.

Các hội-đồng Giám-định có cả đại-biểu của nước Đức và của Đồng-minh bèn cái chương-trình của Đồng-minh về việc hai sông Rhur, về việc nộp bồ-khoản bằng sản-vật, vân vân, song các nhà giám-định chưa hợp ý nhau.

MM. Mars và Stresemann đến thăm M. Herriot ngày hôm thứ năm, M. Herriot lại đến đáp lễ ngay. M. Theunis và Hymans có hội-nghị với M. Stresemann.

Quan Herriot trở về Paris

Nhân ngày chủ-nhật cuộc hội-nghị nghỉ việc, quan thủ-tướng Herriot trở về Paris. Hồi 21 giờ hôm thứ bảy này sẽ tới Paris. Ngày chủ nhật ngài lại đi Londres. Như vậy ngài vắng mặt ở Londres có 24 giờ.

Điện báo Havas có nói : Quan thủ-tướng định về Paris để nói cho các quan thượng-thư rõ cái biện-tình ở cuộc hội-nghị và để hỏi ý-kiến các quan xem đối với việc rút quân ở hai sông Rhur về, và việc người Pháp lại làm ở các đường hỏa-xa trong hạt Rhénanie nên dùng cái thái-độ thế nào cho phải.

Nạn cách-mệnh ở Trung-Mỹ

Ở Honduras có cách-mệnh. Nghe đâu trong khi cách-mệnh đánh một đồn binh, có hai người Hoa-kỳ bị hại.

Cowie, ngày 7 Août 1924

Cuộc bay vòng thế-giới

Tin Cardoux. — Phi tướng Mac Laren có điện dến nói rằng phi tướng đương đánh cả Thepval đến Vancouver.

Tin Reykjavik — Các phi-hàn-gia Hoa-kỳ đều tới Reykjavik (Islande) hồi 2 giờ 15 chiều. Máy bay đậu tất cả. Chỉ thiếu có trung-úy Wade mà thôi.

Tự do diễn đàn

Nên có một tập nữ-lưu tạp chí

Trong một bài trước đã nói qua về cái địa-vị rất trọng-yếu ở trong gia-đình và hồn đức của người đàn bà, song muốn chấn-chỉnh cải-cách cho nữ-giới nước nhà được hoàn-toàn thì mấy lời bàn đó chưa là đủ được.

Nay nếu muốn cho nữ-lưu ta trở nên được những bậc mẹ hiền vợ giỏi để tạo phúc cho gia-đình thì những bậc thượng-lưu tri-thức trong nước bắt cứ bên nam-giới, nữ-giới có tấm lòng nhiệt huyết đối với giống nòi, tưởng cũng nên tỉnh mưu tìm kế mà giải quyết cho xong cái vấn-đề ấy vậy.

Cứ như ý hẹp của tôi thì không gì bằng mở ra một tập tạp-chí riêng cho bạn nữ-lưu. Vì sao ? Vì văn-chương vốn có cái sức rất mạnh nó có thể ngấm ngầm vào trong trí não mà cải cách được cả tinh-tình người ta. Văn-chương đã có cái năng-lực như thế thì ta nên lợi dụng ngay lấy, đem những ý-tứ hay tư-tưởng đẹp, những gương chân chính, những lời đạo-đức khuyến-giới, những bài luận-lý tu thân ma diễn ra văn, để in sâu vào tri-não người đàn bà là một hạng người rất dễ cảm xúc, cứ dần dà nay một tí mai một tí, kể ra thì lâu chứng đầy tỏ, lo gì chẳng có lúc được kết-quả tốt tươi.

Ôi ! lấy văn-chương để làm cái lợi khí cho sự giáo-dục của người ta thì gì còn công-hiệu hơn nữa !

Tập báo này sẽ xuất-bản từng tuần một, mà bán một giá thực rẻ, để truyền bá cho được mau rộng. Trong tạp-chí sẽ chia ra mục luân-lý, nữ-huấn, đem những lẽ xưa lối cũ, mà dạy bảo cho nữ-lưu, hoặc những lời khuyến-giới có bổ-ích cho nền đức-dục. Ai viết mục này cũng đều phải là những người đức-hạnh đứng đắn, vì không những chỉ nói mà lại còn phải có đủ tư-cách để mà thực-hành những lời của mình để làm gương cho bọn thoa-quần, chứ không phải chỉ cốt cho có tên trên báo để lấy cái danh hão với bà con, mà đến nết ăn nết ở thì lại khác hẳn đi một trời một vực. Vì như thế thì cái lòng tin của người đọc sách sẽ mất hết, mà lòng tin đã mất thì dù lời văn có hùng-hồn lưu-loát mấy đi nữa họ cũng chỉ cho là những lời cửa miệng, như thế thì còn mong bổ ích gì ? ! Điều này tòa soạn nên chú-ý.

Nói vậy tuy hình như khó, song nước ta thiếu gì những bậc nữ-sĩ, những bậc khuê-trung tiêu-biểu, nếu các bà sẵn lòng dìu dắt mở đường phát lối cho thì nữ-lưu lo gì không chóng tìm được con đường chính đáng. Mục luận-thuyết để các bạn nữ-lưu cùng nhau đàm-luận, giải bày ý-kiến tư-tưởng riêng của mình, các bài này cũng phải đứng đắn có ích lợi thì mới đăng ; mục tiểu-thuyết, hoặc truyện Tàu, truyện ta, đem những gương tiết-liệt hiếu-nghĩa để làm cái gương chung cho nữ-giới ; mục gia-đình thường-thức để dạy cách nấu nướng và may, sau hết đến mục vệ-sinh dạy các cách để phòng bệnh tật và cách nuôi nấng con cái.

Đó là nói qua về cái chương-trình quyển nữ-lưu tạp-chí vậy mong rằng các nhà học-thức, các bậc thượng-lưu nước ta nên lưu-tâm chú ý cho tập báo này ra đời được ra đời. Vì sao ? Vì nay đương giữa cái lúc nữ-lưu ta bắt đầu biết ham xem sách báo, vậy thì nên lo làm sao cho có đủ sách tốt để đọc, để các tạp-chí báo-chương, vừa trình-độ hợp thể-cách để nhân cái lúc lầm lòng ham sách đương ăng hái này mà ngu cái ý khuyến-giới vào, như thế thì bổ-ích lắm vậy, nếu không thì thiếu sách thì phải xem đến sách ngoại ; mà đã gọi là sách ngoại thì tu-tưởng phong-tục đều khác hẳn của ta, đọc không những không ích gì mà lại có khi vì nhận lầm mà thành hại vậy.

Ôi ! cái vấn đề bổ khuyết giáo-dục nữ-lưu ở xã-hội ta ngày nay thực là cần lắm thay ! Kẻ viết bài này xin thắp hương mà cầu nguyện, mong sao cho ở giữa cái non sông gấm vóc nhà Lạc Hồng tu chung phát hiện ra tập Nữ-lưu tạp-chí để làm ngọn đuốc to mà soi sáng cho bọn nữ-lưu. Mong lắm thay ! . . .

Chán sơn

THÍ-NGHIỆM MỘT CÁI XE ĐẠP BAY

Cuối tháng juin mới rồi tại một trường bay ở gần Londres có thí-nghiệm một cái xe đạp bay một cách rất là bí mật. Ngay từ sáng sớm hôm ấy, đã có linh canh gác chung quanh trường bay để giữ cho không ai được đến gần đấy cả. Trường bay lại có hàng rào rất kín, đứng xa không trông thấy gì. Bắt đầu thí-nghiệm từ hồi 5 giờ rưỡi sáng. Xe đạp ấy là của một người Ái-nhĩ-lan tên là Breenan chế ra. Nghe đâu xe đạp bay lên nhẹ nhàng lắm, bay cao được 10 hay 15 thước, mà đứng vững trên không được những mấy phút, nhưng chưa thí-nghiệm đi xa. Chỉ có các quan đến dự là biết cái kiểu xe thôi, chứ người ngoài không ai biết gì cả.

Luyện tập quốc-văn

Câu chuyện người nhà quê

Nhân một buổi tôi đi thăm người bạn ở làng Khải-xuân, khi về đến nửa đường, bỗng gặp giời đổ mưa to. Áo quần lướt-thướt, xe càng thì không dành phải vào trú trong một cái quán là gần đấy ; nhưng càng đợi giời càng đổ mưa, càng mưa càng thấy sốt ruột. Trong lúc quanh-hiu, buồn-bã, hết đứng lại ngồi, hết nghe tiếng gió thổi cây rung, lại ngắm mưa rơi, tàu lá rụng, thì may đâu có một người đàn ông đầu đội nón mê, quần xắn móng lợn, cũng tất tả lại trú trong quán ấy. Tuy không quen biết nhau bao giờ, nhưng trong lúc này được một người « bạn gặp mưa » cũng đỡ buồn và trong cái quán bỗng bẽ mưa tạp gió bay được thêm hơi người cũng không đến nỗi tiên-điện lạnh lẽo quá. Mình đã buồn ngày buồn ngắt, thỉnh thoảng ngó ông « bạn giời mưa » coi lại buồn hơn ; mắt chỉ chăm chăm nhìn giọt mưa, chốc chốc lại thở bật ra một tiếng thực dài nghe mà lạnh cả người. Thấy thế tôi bèn lân-la hỏi chuyện cho đỡ buồn và cho đỡ nóng ruột.

Tôi hỏi: «Chẳng hay ông ở đâu ta ? Đi đâu, có việc gì mà tất tả như vậy ? »

Người ấy đáp : « Thưa ông, tôi người làng X. tổng Y, thuộc tỉnh Phú-thọ, vì sưu năm nay đến mai đó, người nhà ông lý-trưởng bách ngặt quá, tối nay không có đành nằm điếm xỏ chân vào cùm, nên sáng hôm nay tôi phải ra nhà ông lý B. ở làng P. nói với ông đặt cho ít thóc chỗ, (đặt một đồng bạc), đến mùa lấy lãi một thùng thóc, gốc vẫn hoàn gốc, cứ tiền nằm lãi chạy ». Tôi ra từ sáng sớm, nhưng ối lúc nào, người nhà ông chẳng bảo rằng ông còn bận, thành ra cứ phải đợi mãi có lẽ lâu đã nhẵn cả cánh phản nhà ông ta rồi. Mãi đến lúc nãy mới thấy ông khệnh khạng ra, tôi đã nói cũng nói khổ và đã hết lời kêu van ông, nhưng ông bảo nay chưa sẵn tiền, đến mai phải ra làm giấy ông mới cho vay. Làm giấy ! làm giấy ! Có ba đồng bạc cũng giấy với má. Thuế e liên nộp, ông hẹn đến mai chán hơn cơm nếp nát, thật là tuyệt vọng ! Bởi vậy tôi mới định vào nhà ông phó T. ở t. ôn L. kêu cùng với ông họa có được ít ăng, không thì phải nói với ông cầm con bé cháu vậy, vì nhà tôi cũng không có gì đáng tiền ; nhưng chẳng may ông ấy đương ngồi thì tu-tưởng phong-tục đều khác hẳn của ta, đọc không những không ích gì mà lại có khi vì nhận lầm mà thành hại vậy.

Ôi ! cái vấn đề bổ khuyết giáo-dục nữ-lưu ở xã-hội ta ngày nay thực là cần lắm thay ! Kẻ viết bài này xin thắp hương mà cầu nguyện, mong sao cho ở giữa cái non sông gấm vóc nhà Lạc Hồng tu chung phát hiện ra tập Nữ-lưu tạp-chí để làm ngọn đuốc to mà soi sáng cho bọn nữ-lưu. Mong lắm thay ! . . .

Chán sơn

THÍ-NGHIỆM MỘT CÁI XE ĐẠP BAY

Cuối tháng juin mới rồi tại một trường bay ở gần Londres có thí-nghiệm một cái xe đạp bay một cách rất là bí mật. Ngay từ sáng sớm hôm ấy, đã có linh canh gác chung quanh trường bay để giữ cho không ai được đến gần đấy cả. Trường bay lại có hàng rào rất kín, đứng xa không trông thấy gì. Bắt đầu thí-nghiệm từ hồi 5 giờ rưỡi sáng. Xe đạp ấy là của một người Ái-nhĩ-lan tên là Breenan chế ra. Nghe đâu xe đạp bay lên nhẹ nhàng lắm, bay cao được 10 hay 15 thước, mà đứng vững trên không được những mấy phút, nhưng chưa thí-nghiệm đi xa. Chỉ có các quan đến dự là biết cái kiểu xe thôi, chứ người ngoài không ai biết gì cả.

Luyện tập quốc-văn

Câu chuyện người nhà quê

Nhân một buổi tôi đi thăm người bạn ở làng Khải-xuân, khi về đến nửa đường, bỗng gặp giời đổ mưa to. Áo quần lướt-thướt, xe càng thì không dành phải vào trú trong một cái quán là gần đấy ; nhưng càng đợi giời càng đổ mưa, càng mưa càng thấy sốt ruột. Trong lúc quanh-hiu, buồn-bã, hết đứng lại ngồi, hết nghe tiếng gió thổi cây rung, lại ngắm mưa rơi, tàu lá rụng, thì may đâu có một người đàn ông đầu đội nón mê, quần xắn móng lợn, cũng tất tả lại trú trong quán ấy. Tuy không quen biết nhau bao giờ, nhưng trong lúc này được một người « bạn gặp mưa » cũng đỡ buồn và trong cái quán bỗng bẽ mưa tạp gió bay được thêm hơi người cũng không đến nỗi tiên-điện lạnh lẽo quá. Mình đã buồn ngày buồn ngắt, thỉnh thoảng ngó ông « bạn giời mưa » coi lại buồn hơn ; mắt chỉ chăm chăm nhìn giọt mưa, chốc chốc lại thở bật ra một tiếng thực dài nghe mà lạnh cả người. Thấy thế tôi bèn lân-la hỏi chuyện cho đỡ buồn và cho đỡ nóng ruột.

Tôi hỏi: «Chẳng hay ông ở đâu ta ? Đi đâu, có việc gì mà tất tả như vậy ? »

Người ấy đáp : « Thưa ông, tôi người làng X. tổng Y, thuộc tỉnh Phú-thọ, vì sưu năm nay đến mai đó,

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

chuyên trách việc dân, chỉ bày ra mà ăn cho thích khẩu. Trong một năm nào ra hè vào hè, nào kỵ yến giỗ-trận, nào tiểu tiệc, đại tiệc, mà đồng góp có nhẹ đâu, ít ra cũng năm bảy lạo, đồng bạc, như nhà tôi ba bốn mươi thì đào đâu cho ra món tiền ấy. Ấy suốt đời chúng tôi deo công mắc nợ chỉ vì thế thôi, chỉ vì ăn đấy thôi. Đến việc khao vọng, ma chay, cheo cưới lại càng nặng nữa. Nhà nào động có việc là từ già trẻ lớn bé họ kéo đến họ ăn; ăn đến lệch nghiệp, lộn cả kẻ hàng chục, lúa hàng vựa, rượu hàng chum. Tôi còn nhớ năm tôi 33 tuổi, ông thân sinh tôi mất, nhà có hai mẫu ruộng bán sạch cũng không đủ giả nợ miệng làng trong mấy ngày rông rã. Họ vừa ăn vừa lấy, không vừa ý thì được ăn lại được nói. Con lo cho cha mẹ để người ta nói đến thì thiếu đeo tới với người khuất, có lo cũng như không. nên không đủ ρ ải vay mượn, mà vay mượn tức là để tội lại ba bốn đời. K ốn nạn! ôi vay của cụ Bá-Bợp ở làng có 30 đồng, từ năm ấy đến nay tôi đã 40 tuổi mà chưa giả được đồng gốc nào, có lẽ suốt đời tôi và cả đến đời con cháu tôi nữa cũng chưa chắc đã giả hết, vì cách cho vay « mỗ-hầu » của họ gớm lắm: Vay ba mươi đồng mỗi tháng phải ba đồng tiền lãi, ấy là còn nhẹ, 5 tháng mà không giả được thì lãi đập làm gốc. Như chúng tôi mỗi tháng cứ nhặt tiền sơn nhựa mãng rau thì không đủ giả lãi, còn đâu mà gia gốc. Ông tuổi tính xem từ bấy đến nay, trong 7 năm giời, họ lấy của chúng tôi gấp đến tám chín lần tiền gốc rồi không, thế mà nợ vẫn hoàn nợ. Giời bắt chúng tôi làm thân nuôi ở vùng này thực không bằng thân con vật. Tiền sưu năm nay tôi đã chắc ở mấy nương sơn, nhưng ông giời độc-địa cứ mưa mãi, mưa tầm-tã đến nửa tháng rồi thành ra sơn quá cỡ mà không ải được, vì sơn gi-ời mưa cả nước bản ai mua, nên tính cảnh c ủng tôi quẩn-bách quá ».

Người nhà quê ngó ra ngoài, vội-vàng đứng dậy xắn quần, xách sơn nói:

– Giời ngớt mưa rồi, thôi, xin chào ông, tôi phải đi, kẻo tối nay họ làm chết mất.

– Không dám, kính ông đi cho được việc. Nghe chuyện ông tôi cũng nậm người, nhưng, than ôi..!

Người nhà quê cầm đầu đi một mạch, còn tôi cũng giẫy cẳng nách, quẩn đến kheo, lững thững ra về vừa đ vừa nghĩ... Phạm-đình-Xuân.

TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

Trên sông Hồng-hà

	8 Août bồi 6 giờ	16 giờ	9 Août bồi 6 giờ
Lao-kay	79.60	»	78.60
Yên-bay	30.12	»	30.17
Việt-trì	14.25	»	14.05
Hanoi	9.60	»	9 58
Vạn-yên	11.70	»	10.05
Hòa-bình	7.90	»	7.30
Tuyên-quang	5.30	»	
Phủ-đoan	21.87	»	20.47
Phủ Yên-bình	1.70	»	1.32

Trên sông Thái-bình

	8 Août bồi 6 giờ	9 Août bồi 6 giờ
Thái-nguyên	21.12	21.45
Lâm	3.50	3.50
Phả lạng-thương	3.82	3.78
Đáp-cầu	4.28	4.28
Phả-lại	3.39	

Cuộc thi thơ

Của Nhó-tai Quốc-dân tử

MMDCCXCIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu rộng bao la biết mấy trùng.
Ngoài lớp tường rêu rêu Lý cũ,
Trong hàng bia mốc bút Lê phong.
Văn-c ương còn nhớ khi hiền quản,
Đạo-thống sao quên chốn thánh cung
Tiện bước mua vui qua cửa Khổng,
Làng n o nghe vẫn tiếng c uông đồng

MMDCCXCIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nền Lý bia Trần dấu cũ phong.
Của Khổng không tô mà cầm tú,
Thêm Do ai dựng khéo linh chung.
Cỏ cây một sắc màu kim cổ,
Non nước bao con rực Nhị Nùng,
Miếu mạo từ nay thêm khí p ách,
Tiếng Thiêu chen dất lộp Âu p ong,

Trương-quốc-Bình
88. Rue des Tasses. Hanoi

MMDCCXCV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Có phải đây là Khải miếu Khổng?
Thi-lễ sáng soi vừng nhật-nguyệt,
Cương-hường gây dựng vững non
Xanh om cổ thụ trường mờ tỏ, [sông.
Sáng quắc khuê văn buổi nhạt nồng,
Mưa gió mặc dầu Âu Á hội,
Đạo đoa năm cũ giờ cơn đông.

MMDCCXCVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Mộc đạc vang lừng một cõi đông.
Cửa Khổng sân Trình vừng nguyệt giải
Bia Lê nền Lý nét rêu phong.
Nước non đã trải bao tang hải,
Miếu mạo còn nguyên dấu Nhị Nùng
Cảnh đẩy người đây ngao ngán nỗi,
Tổ vương nghĩa cả chạnh bên lòng,

Vô-danh-thị, Hanoi

VIỆC HANOI

Thời - tiết

7 giờ	29 độ
15 giờ	31 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Chủ nhật, 10 Août 1924
9e D. ap Pen ecôte

Âm-lịch

Mồng 10 tháng bảy năm Giáp-tí
Ngày Tân-dậu
Sách Mốc, Sao Phòng, Trực Trừ
KY: Tác-tượng, Hội hôn
NGHI: Chính thú, Quan xử, Tác-tạo, Động thổ, Thượng lương, An-môn, Tác-táo

Ngày kia

Dương-lịch

Thứ hai, 11 Août 1924
S Suzanne

Âm-lịch

11 tháng bảy năm Giáp-tí
Ngày Nhâm-tuất
Hành Thủy, sao Khuê, Trực Mãn
KY: Khai-trí, Hành-hương, Quyết-thủy, Ngũ-khuyển
NGHI: Thượng-lâu, Hội-hôn, Khai-bành, Kết hôn, Giá-thú, Di tí, Trị-bệnh, Tu tạo, Thượng lương, Khai-thị, Lập-khoán, Tài-y, Tiễn-nhân, Tài chứng, An-táng.

Giá thóc gạo

Gạo hạng nhất, một tạ		10 $ 45
	nhì	9 95
	ba	9 50
Thóc		6 10
Bắp ngô		5 60

Giá bạc Kể từ ngày 9 Août 1924, giá bạc ở Kho Nhà-nước định là 9 f. 70

Tin đường sá. — Đường hàng tỉnh số 13, từ Chũ đến Biên-đông ở kilomètre 52, nay ô-tô không đi lại được. Một cái cầu cỗ ở kilomètre 57 bị trôi mất. Vì mấy trận mưa vừa rồi mà đường bị lở đến 15 thước.

Nghỉ lễ Assomption. — Ngày lễ *Assomption* (lễ Đức bà lên trời) năm nay nhằm vào ngày t ứ sáu thì có lẽ ngày thứ bảy 16 août các công-sở và các nhà công-thương cũng đóng cửa nghỉ, thường tiếng tây vẫn gọi là nghỉ bắc cầu (faire le pont).

XIN CÁC QUÍ KHÁCH NẾM THỬ MÀ XEM !

Các thứ thuốc lá hiệu Con Gà, chưa cuốn và cuốn rồi, hàng mới chế (Fabrication nouvelle) của Đông dương Yen-Thảo Công-Ty toàn bằng thuốc ngoại-quốc hảo hạng, theo cách vệ-sinh. Vừa nhẹ, vừa thơm, không rão rồ, không nhức đầu. Thử mới biết thuốc. 3687

CẦN-CÁO

Kể từ ngày mồng 4 tháng 7 ta tức là 4 Août 1924 trở đi bản-hiệu giọn đến ngay cửa hiệu Damage ở đầu ngõ Trạm Avenue Henri d'Orléans số nhà 63 bis, tại Hanoi.

Vậy xin cáo ngài cứ gởi thư từ hay có quốc trái bán thời nhớ phố kỳ cho.

Kính trình.
FONDERIE TONKINOISE
HOÀNG-XUÂN-LAN
N° 13, *Rue des Eventails, Hanoi*

Quan Đốc-to Bi-cô-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sốt thường, cảm và ngã nước, các bệnh lâu, giang mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Giò, số nhà 22, Hanoi dây nói 314

Quan Đốc-tơ có cả nhà thương để người ốm đau nằm, ai cần t.i hỏi

Một điều mong mỏi đã thấy kết quả — Theo tờ trình của quan chánh Cẩm Hanoi, quan Đốc-lý vừa ký nghị-định cấm xe cải nửa đi qua các p ố và trong những giờ như sau này:

Khoản thứ 1. — Những xe tải cải nửa chỉ được phép đi lại trong những phố về khu dân Annam ở, buổi sáng, đến tám giờ mà thôi. Cả xe lấu cải chở đi, chiều dài không được quá bốn thước năm mươi p'ân tây 4m 50).

Khoản thứ 2. — Những xe chở cải ấy, dù trong xe không có gì cũng không khi nào được đi lại qua các phố Paul-Bert, phố Borgnis Desbor des p ố hàng Bông, phố hàng Gai, phố hàng Đào, phố hàng Ngang, p ố hàng Đường phố hàng Giấy và phố hàng Đậu.

Khoản thứ 3. — Khu dân Annam ở đã kể ở k oản thứ nhất giáp-giới những đường cái kể như sau này, mà cũng thuộc cả về khu ấy, thừ ra không kể những phố đã nói ở khoản thứ 2, là những phố này:

Phố hàng Bông, phố hàng Gai, phố Cầu gỗ, phố hàng Dầu, phố Fellonneau, đường Clémenceau, p ố Đồ-hữu-Vị, phố Blockhaus Nord, đường 93, phố Quan Thánh, đường Victor Hugo, đường Carnot, đường Henri d'Orléans cho tới phố hàng Bông.

Khoản thứ 4. Quan phó Đốc-lý và quan Chánh sở Tuần-cảnh đều chiếu nghị thi-hành.

Hanoi ngày 14 Juillet 1924
ECKERT

Bản-quán xin có lời khen ngợi quan chánh Cẩm về cái lệ mới ấy, vì cho là điều bắt buộc để thường nói nhiều phen ở trong báo này.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương-hạng cấp đội ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên-viên về ngoại khoa tại bệnh-viện Tenis, Fez, Rabat Casablanca Port-Saïd Ai-cập Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 8 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH: Ở 3 đẳng một lần
XIN GIẤY LÀM CHỨNG: Giá 1 $ 50
Phòng khám bệnh tại ĐƯƠNG GIA-LONG, 32, GIÁT nối số 236

3013.

BÁN ĐẤT

Phố hàng Bông, số 185, rộng tám thước 25 phân tây, dài 63 thước, cộng 531 thước vuông. Hỏi ông Kiên số 5, phố Mới. 3878

Quan Tài-chính tổng-trưởng. — Có tin rằng quan Tài-chính tổng-trưởng thực thụ Deibeux về quí-quốc nghỉ đã mấy tháng nay, chừng khoảng tháng 10 tây sẽ trở lại Đông-pháp.

Phòng Canh-nông. — Chừng ngày 21 août thì phòng Canh-nông mới của Bắc-kỳ và phía bắc Trung-kỳ sẽ họp kỳ thứ nhất có quan quyền thống-sứ đến chủ tọa buổi hội đồng ấy.

Đường xe-lửa Vân-nam. — Công-ti hỏa-xa Vân-nam bá-cáo rằng từ Amitchéon đến Vân-nam phủ hành-k ách và hàng hóa mai đây đi lại được rồi, nhưng phải thay toa ở những chỗ này:

1. Kilomètre 235
2. — 440.

Vậy từ nay trở đi, sở Hỏa-xa sẽ phát vé đi khắp các ga.

Các đồ hành-lý ở dưới này gửi lên qua ga Amitchéon thì mỗi kiện không được qua 40 kilogrammes.

Còn các hàng hóa gửi chậm (P. V.) thì sở Hỏa-xa vẫn không nhận tải lên qua ga Amitchéou

NHÀ BÁN

Phố Mới: Số một, định giá 200 $. số ba, 3200 $, số năm, 3200 $, số bảy, 33 0$.

Phố hàng Bông: Nhà số 149 có vườn đang sau ra phố Hội-vũ cộng 718 thước vuông. Hỏi gi số 6. phố Ngõ gạch. 3872

MỚI XUẤT BẢN

TRAI LÀNH GÁI TỐT

Tiểu-thuyết văn vần

Theo thể truyện Kim-Vân-Kiều

CỦA

ông cử ĐƯƠNG-BÁ TRẠC soạn

Giá 0 $ 25

Có gửi bán ở khắp các hàng sách ở xa gửi mua mỗi quyển thêm tiền cước là 0 $ 05 gửi thư và mandat cho ông Dương-bá-Trạc, Trung-Bắc-Tân-Văn Hanoi.

Một phái-bộ đi thanh tra tại Đông-pháp. — Các báo bên Pháp sang kỳ tàu vừa rồi có đăng rằng chừng cuối năm nay thì có một phái-bộ ở Pháp sẽ sang đi thanh-tra tại Đông-pháp. Trong những việc p ái-bộ xét đến thì có vấn-đề cho sở Thương-chính Đông-pháp được tự chủ, vấn-đề giao-thiệp với Xiêm la, vấn-đề buôn bán với N ật-bản, vấn-đề thuốc phiện. Như vậy thì Phái-bộ phải ở đây ít ra là gần một tháng.

Thi vào trường Bảo hộ. — Trong số báo ngày 7 août bản-quán đã đăng thể-lệ và ngày mở kỳ thi tuyển học-sinh vào trường Bảo-hộ, nhưng hạn tuổi tính đến ngày 1er janvier 1925 không được quá 16 tuổi, t ì in lầm là không được quá 15 tuổi. Vậy ray cải-chính lại là 16 tuổi cho đúng.

ANH-HÙNG-NÁO THỬ 4 ĐÃ RA

HỘI

CÁC NHÀ LÀM BÁNH, nên mua Carbonate amoniaque.

CÁC NHÀ TẨY GIẶT, nên mua Chlorure de chaux.

HIỆM CÓ BÁN TẠI:

NHÀ BA CHƯƠNG

(Hiệu Bảo-chế MONIÉS)

HANOI

Tòa Thượng-thẩm. *Chực hiếp dâm* — Đỗ đình-Yêm bị thưa về việc đang đêm đến nhà một người đàn bà tên là Đỗ thị Uyên chực hiếp dâm, bị tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt 2 năm tù nay được tòa Thượng thẩm tha, vì xét không có chứng cớ.

Đánh người gẫy tay. — Vì việc bán tre không bằng lòng, tên Tạ-đình-Lưu là lý-trưởng, Đào Khắc là phó hương-hội, Tạ-đình-Hội là tộc-biểu làng Đại-định, huyện Thanh-oai (Hà-đông) họp đẳng đánh M. Đào-khắc-Tạo là tù tài ở làng ấy gẫy tay và gẫy chân thì tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt mỗi tên 3 tháng tù án treo và bắt phải liên-đới với nhau bồi 100 đồng cho người bị đánh. Tòa thượng thẩm y án.

Một cái án xử từ mà được tha. — Ng-mậu-Hinh tức quản Hích bị thưa về việc thù hằn thông-đồng với Ng-văn-Tiến tức quản Tôn và Dương-văn-Thọ lập mưu đánh lừa một người tên là kỳ Bảo ở làng Mật-lăng huyện Trực-ninh đem đi một nơi rồi viết giấy về cho người con hiện đang làm lý trưởng đòi tiền chuộc, sau vì người con không đem tiền chuộc thì nó đem giết đi rồi vứt xác xuống sông Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt quản Hinh phải tội xử tử, quản Ôn và Văn-Thọ mỗi tên 20 năm khổ-sai. Tòa Thượng-thẩm tha cả, vì xét không đủ chứng cớ.

Gả bọc. Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt Bùi-tí-Trụ 1 tháng tù và 10 đồng về tội gả bạc. Tòa Thượng-thẩm y phạt bạc và tha cho tội tù.

Trốn sưu thuế. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-n nh phạt Trương-hữu-Che, 1 tháng tù và 3 $ 76. Ng-g a-Dung 1 tháng tù và 7 $ 16, Ng-khắc-Hiền 1 tháng tù và 6 $ 16 về tội trốn sưu thuế. Tòa Thượng-thẩm y án nhưng cho tội tù được buổng án treo.

Tranh nhau làm chủ tế. — Ng-v-Tiến là cựu p ó-lý, xưa nay vẫn làm chủ-tế. Lũ tên Ng-v-Tua có một người họ làm phó-lý trong làng đã được 9 năm nay lại làm lý-trưởng mà không được làm chủ-tế thì sinh sự đánh người phó-lý ấy bị thương. Tòa phạt Ng-v-Tựa, Ng-v-Thực, Ng-Hồ mỗi tên 1 đồng án treo và bắt phải bồi 5 đồng cho người bị đánh. Tòa Thượng-thẩm y án.

Một cái án mạng. — Ng-văn-Công có nợ Thị Ngọc 15 đồng, đến hạn không có tiền trả cứ khất quanh. Sau thấy chủ nợ đòi bách lắm, tên ấy sinh sự, cùng với bốn tên khác đánh nhau với chả nợ rồi cầm dao đâm người ấy bị thương chết. Tòa Nam-án tỉnh Sơn-tây phạt tên Ng-văn-Công 15 năm khổ sai và bắt phải liên đới với những tên đồng đẳng bồi 15 đồng cho nhà khổ chủ. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên ấy xuống 10 năm khổ sai và y tiền bồi thường. Còn những tên đồng đẳng cũng phải phạt, nhưng không chống án.

Tiêu tiền công. — Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt Phạm-v-Tân là chánh hương-hội 15 ngày tù án treo và 20 đồng về tội tiêu tiền công và bắt phải bồi 50 trả làng. Tòa Thượng-thẩm y án.

Lừa đảo. — Tòa Thượng-thẩm y án tòa án Ninh-bình tha Phạm-đăng-Vinh bị thưa vay 20 đồng của một người tên là Lê-văn-Ân viết văn-tự thế ruộng một cách gian dối vì không đủ tư làm ăn.

Đánh chết vợ rồi ném xuống ao. — Vì chuyện bất bình, Tên văn-Việt cãi n au với vợ, rồi đánh vợ, chẳng may vào chỗ phạm c ết ngay, sau lập kế lỡ tội đem xác vứt xuống ao đi trình là vợ chết đuối. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên ấy 10 năm khổ sai. Tòa Thượng-thẩm y án.

Đánh chết vợ con. — Vũ-văn-Ất và Phạm-v-Hai là lính cơ, nhận giải một tên tù phải tội khổ sai chung thân, đi đến ga Du-nghĩa, vì ý không trông nom để cho tên tù ấy trốn mất. Tòa Nam-án tỉnh Kiến-an phạt mỗi tên 2 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án ưng cho án treo.

Đánh chết người. — Vì chuyện tranh nhau hoa lợi một thửa ruộng chùa, tên Phạm-khắc-Nhượng là chánh hương-hội làng Bối-khê xướng suất tên Phạm-Thiện cùng người làng đánh một người tên là Kiều-v-Lộc là chánh hương-hội làng Phúc-khê bị thương chết. Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên nhượng 5 năm khổ sai và bắt phải bồ 50 đồng cho nhà khổ chủ và tên Thiện 3 năm tù. Tòa Thượng thẩm giảm tội cho tên Nhượng xuống 6 tháng tù và tăng tiền bồi thường lên 150 đồng và y án phạt tên Thiều.

Cái trộm 19.600 đồng. — Mme Ng-thị-Hảo là một nhà giàu có ở tỉnh Nam-định, một ôm giao cho cháu là Phạm-văn-Trực giữ coi nhà để về nhà quê coi gặt. Trong khi vắng nhà, cháu đã Ng-mạnh-Khoa, cùng đồng đẳng đến nhà ăn trộm tất cả là một vạn chín nghìn sáu trăm đồng đem chia tay nhau.

Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Nguyễn-mạnh-Khoa 5 năm khổ sai và 3020 đồng bồi thường;

Đỗ-văn-Thê 5 năm tội đồ và 3000 đồng bồi thường;

Nguyễn văn-Chung (là chủ nhà trọ) 5 năm tù và 2000 đồng bồi thường;

Phạm-văn-Trúc 5 năm tội tù và 3000 đồng;

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Số 39

BẠCH-TUYẾT LƯU-NGÂN

(Ngôn-tình tiểu-thuyết)

Truyện một cô nữ-sĩ người nước Anh, học rộng tài cao, khinh thân trọng nghĩa, cảm cái ơn tri-kỷ của người yêu, mà chịu đem da thịt mình ra cho người thích chữ. dẫu máu rơi thịt nát cũng chẳng quản gì đến thân. Cái nghĩa-tâm hiệp-cốt của cô, thật non-cổ mỹ nhân chưa ai bì kịp. Chuyện chép rất lạ kỳ, vậy xin dịch ra để công hiến các bạn độc-giả.

● **PHẠM-BÙI-CẦM** dịch-thuật

Sáng hôm sau người đến xem lại đông hơn hôm trước. Khi quan-tòa, luật-sư cùng đôi bên nguyên bị chứng tá đều đã đến đông đủ cả, thì một ông luật-sư của bên bị liền đứng dậy mà rằng:

— Hôm qua nữ-lang chẳng đã nói rằng nữ-lang cùng với tên nguyên đơn này, hai người vẫn đã cùng nhau đính một câu ước đấy ru! Nay lão-phu xin hỏi một câu này, đáng lẽ cũng không nên hỏi làm chi, hỏi rằng khi lập cái di-chúc này thì bấy giờ nữ-lang cùng với Thấu tư đôi bên đã có tình ái gì với nhau chưa?

Tư-đức thẹn đỏ mặt lên mà rằng:

— Nếu tiên-sinh mà có thể giải nghĩa được hai chữ ái-tình là gì, thì tôi đáy khắc có câu trả lời tiên-sinh được.

Cử tòa đều cười ầm lên, ngay quan tòa ngồi trên cũng không thể nín cười được, cùng phải cười lên sằng sặc. Bấy giờ ông luật-sư ta biết mình không thể nói lại được, liền vội vàng nói chữa mà rằng:

— Khi bấy giờ đã có ý định lấy nhau chưa?

Quan tòa nói:

— Điều đó không có can thiệp chi đến cái án này cả.

Luật-sư nói:

— Không phải vậy. Tôi hỏi là tôi chỉ hỏi rằng trong bụng nàng lúc bấy giờ có nghĩ đến cái sự sau này sẽ cùng nhau xe tơ kết tóc hay không?

Tư-đức ung dung mà rằng:

Tuyệt không,

Luật-sư lại nói:

— Thích chữ vào da tất nhiên là đau đớn gan đến ruột, sao nàng lại chịu nổi, há rằng nàng lại không có tình với người đó ru!

Tư-đức nói:

— Không: Không có tình nghĩa gì cả. Và chẳng ngọc đã có vết, người đời mấy kẻ mất xanh, Người đã thích chữ vào lưng là người bỏ đi rồi, còn ai là người người ta đoái tưởng đến!

Luật-sư nói:

— Hỏi đâu thì nàng cứ trả lời đấy, đừng nói dắt dây ra lẩm làm gì. Tôi hãy hỏi nàng câu này, nàng đã không có bụng muốn lấy người ta, thì sao nàng lại chịu đem thân thuyền trẫng ngọc trong, để cho kẻ đã-công thích chữ?

Tư-đức nói:

— Chẳng tại sao cả, chỉ vì tấm lòng thương-nghĩa mà thôi. T ấy người ta đang con cùng quẫn, giấy bút không có, vải lụa thì không, cho nên phải liều mình mà càng đáng lấy cái công việc khó khăn ấy. Và lại..

Nói đến đấy bỗng ngừng lại.

Luật-sư thấy vậy bèn hỏi dồn rằng:

— Và lại làm sao?

Tư-đức nói:

— Và lại bấy giờ nhật cũng có chất lòng kính trọng người ta, sở dĩ người ta mà mất cái di-sản này, cũng là vì cái việc bất hình của mình, khiến cho chủ chán người ta sinh ra lý biệt.

Luật-sư nói:

— Nếu vậy thì rõ lắm rồi, kính trọng người ta thì đích thị là có tình với người ta rồi.

Tư-đức nói:

— Kính trọng thì cũng có điều kính trọng thực.

Quan-tòa nói:

— Cho rằng đôi bên có lòng kính trọng nhau nữa, thì cái đó cũng không có hề gì.

Luật-sư cãi:

— Hôm qua Nhã-các tiên-sinh hỏi thì nói rằng xưa nay k ông có quen biết gì nhau. Nay hỏi lại nói rằng, vốn có lòng kính trọng người ấy, thế thì quả nhiên hai người đã có quen biết nhau từ trước rồi.

Quan-tòa nói:

— Phàm con người ta ai làm việc gì cũng phải có chủ-kiến, nếu không có chủ-kiến, thì ai vẫy gì mà làm.

Nhà Luật-sư ta bấy giờ cũng đã biết mình lời đã cùng, lý đã đuối, song cũng còn cố cãi gượng, bới lông tìm vết, vạch vòi ra mà rằng:

— Trong cái di-chúc này chắc là có nhiều cái giả mạo. Mà khi lập cái di-chúc này, tất nhiên Mễ-nhân đã hôn mê bất tỉnh nhân-sự rồi, không thì sao bỏm nay lập di-chúc mà ngày mai thì chết liền. Người đã đến lúc hấp hối gần chết thì lời nói còn có lẫy chỉ làm bằng. Và chăng vô luận là thế nào nữa, nhưng nay không cứu ra được thực chứng, thì cũng không đủ tế mà nghị được ấn.

Ông luật-sư lấy nói xong ngồi xuống thì lại có mấy ông nữa đứng dậy, vặn vọ mấy câu lăng nhăng, nhưng chung qui cũng chẳng đâu vào với đâu cả. Bấy giờ Nhã-các bèn đứng lên, bảo Tư-đức thuật lại những câu lúc Mễ-nhân hấn chưa chết, hấn ăn nằn hỏi hận những thế nào, nói rõ cả ra cho mọi người đều biết, khi Tư-đức thuật đến những lời Mễ-nhân lúc lâm-chung thú tội mình ra những thế nào, nàng kể ra vanh vách không sót một câu nào cả, Ái điệt-sinh và Lộ-tư-Kha ngồi trợ mặt ra đấy, tỉ tật bằng sét đánh, mồ hôi toát ra như tắm, bụng nghĩ bao nhiêu cái tội trạng của mình bấy nay a tòng với Mễ nhân làm điều tàn ác, thiên-hạ biết cả, không còn giấu ai được nữa. Những người đứng xem ở ngoài, nhiều người lấy bút chì ra biên lấy những lời Tư-đức kể.

Kể đó quan-tòa bèn cho Tư-đức lui xuống rồi đòi Thang-mạch-tư phu-nhân lên hỏi.

Phu-nhân nói:

— Khi tàu chúng tôi ghé vào thì chúng tôi thấy nàng Tư-đức ở trên đảo, lại có cả một cái mũ thầy-thả, và một cái hũ rượu, chỉa ba đã nắng mất già hai phần.

Nói đến đấy lại móc tài lấy cái vỏ sò ra mà rằng:

— Cái này chính là cái cốc uống rượu của hai tên thầy-thủ vậy.

Quan-tòa lại đòi Tư-đức lên mà rằng:

— Có phải cái vỏ sò này không?

Tư-đức chưa kịp trả lời thì Thang-mạch-tư phu-nhân lại nói tiếp rằng:

— Cái thầy của Mễ-nhân, chính phu-quân tôi sai thầy thả ở dưới tàu đem vài lấp đi cho.

Quan tòa bèn lấy ra mấy tấm ảnh, truyền cho Thang-mạch-tư phu-nhân thử trỏ xem người nào là Mễ-nhân. Phu-nhân lại nói khi Tư-đức xuống đến dưới tàu, thì bấy giờ những vết thương ở trên lưng hiện hãy còn sưng chưa khỏi. Thế là mấy cái cung chứng đều đúng nhau cả. Nhã-các lại đòi người làm ở tàu Khang-cát đem quyển sổ tên những người chết ra xem, thì thấy có tên Biệt-nhi, Ước-nải hai người, hãy còn rành rành ra đó thực.

Tòa hỏi cung chứng bên nguyên-đơn vừa xong, thì luật sư của bên bị liền dắt ông luật-sư Thác-đắc là ông luật-sư đã làm cái bản di-chúc trước, cùng cả người thư-ký luật-sư cũng ra làm chứng. Hai người cùng khai với tòa rằng: « Bản di-chúc này lập ngày mồng 10 tháng một năm ngoái, mà khi Mễ-nhân đến bảo làm lại cái di-chúc này, thì thấy có dáng giận đứ tự hồ như người điên cuồng vậy. »

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo kinh tự nhiên in ra đây, chư không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình la, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Dã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vi-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Một vế câu-đối kính tặng 100 $

Làm một câu-đối để mừng chung tất cả các Ngài đã mông ân vũ-lộ. Hiện có « Tập Kiều » được một vế rằng:

« Rằng nay thánh-trạch dồi-« dào, tưới ra đã khắp;

« . . . . . »

« . . . . . »

Còn một vế nữa, nếu Ngài nào theo đúng qui thức (1) mà đối giúp cho được thật hay thì cứ gởi đến ông Nguyễn đỗ-Mục, biên-tập báo Trung-Bắc Tân Văn, Hanoi, sẽ xin kính tặng thù-kim một trăm bạc (100 $).

(1) Qui-thức thế nào, đã một vế ở trên đã tuyên-bố ở TRUNG-BẮC TÂN-VĂN ngày 30 tháng Novembre về Mục đích thuật

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ bảy 9 Août 1924

KIÊN TRINH ĐẠNG TRỌNG

Kiên trinh không phải gan vàng,
Nực cười cho kẻ mắc lừa phụ nhân.
Ngẫm tình tương dĩ tương thân.
Nào ai tống cựu nghênh tân mà ngờ.

Tối chủ-nhật 10 Août 1924

TRÁI DUYÊN KHÔN ÉP

Cực lòng lũ trẻ mồ côi,
Sao đi ép uổng cho tôi bẽ-bàng.
Chữ trinh đáng giá nghìn vàng,
May mà khỏi thẹn với chàng mai sau.

Tối thứ hai 11 Août 1924

Diễn hai tích:

Tích thứ nhất:

NGỌC DIỆP ĐỐI KIM CHI

Tích thứ hai:

TRẦN-THẾ-MỸ

BẮT NHẬN THÊ

Thưởng chè thơm

Xin mời quí-khách chiếu cố soi che SINH THÁI; trong những gói che SINH-THÁI phẩu nhiều là có phiếu thưởng chè nhất thơm ngon.

Những đã được thưởng là thưởng gói che có giá trị, chứ không giảm thưởng lặt vặt 1 2 xu.

Xin quá bộ đến hiệu.

SINH-THÁI

31, Giữa Phố hàng Ngang, 31

HANOI

Nguyễn-hữu-Siên (chánh tổng) 2 năm tù;

Nguyễn-hữu-Qui 3 năm tù;

Lại-ngọc-Thụ 1 tháng tù;

Tòa Thượng-thẩm chỉ phạt tên Nguyễn-mạnh-Khoa tức Toòng 5 năm tội đồ và bắt phải bồi số 19.600 cho M.me Đỗ-thị-Hảo. Còn những người can phạm khác đều được tha, vì xét ki không đủ chứng cớ.

Được phục công-quyền. — Nguyễn-Hiêm ở Phúc-yên trước can án về tội đánh người bị thương, nay được tòa Thượng-thẩm cho phục lại công-quyền.

Mở trường. — Nay mở một trường nữ-học ở Nghĩa-lộ, tỉnh Yên-bái kể từ ngày 1er Septembre 1924 trở đi.

Ngạch quan lại. — M. Đinh-công-Tính, phó-tri-châu Kỳ-sơn, tỉnh Hòa-bình, được tư chức.

M. Đinh-công-Giám, phó lang ở làng Quỳnh-lâm tổng Hòa-bình, châu Kỳ-sơn, mông bổ phó tri-châu châu ấy, thay M. Đinh-công-Tính.

Ngạch tuần-cảnh. — M. Ng-v-Toa, cựu-binh, mông bổ linh tuần-cảnh Thái-bình, nghỉ-bổng 120 p.

NHÀ CHỨP BÓNG PALACE

Căn-cáo

CHỨP BÓNG MÙA HÈ. — Bắt đầu từ ngày 15 Juin giở đi cho đến hết vụ hè thì nhà chớp bóng PALACE đóng cửa không chớp bóng nữa, chỉ chớp mỗi tuần lễ có hai buổi bạn ngày thứ năm và chủ-nhật mà thôi còn những buổi tối thì chớp trước của Café Métropole.

TẠI RẠP PALACE

Mỗi tuần lễ 2 buổi ban ngày
THỨ NĂM VÀ CHỦ-NHẬT

Mỗi lần chớp mỗi chương-trình khác nhau

Giá vào xem vẫn như cũ

Hội chợ Hanoi

Làm thứ sáu

Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 14 Décembre 1924.

Bạc giả. — Theo tờ tư của quan Biện-lý Hanoi, sở Mật-thám đã cho xét về việc một người tiêu dùng một cái giấy bạc giả năm đồng và một người tiêu dùng một đồng bạc giả.

Nhà ai có hai đứa trẻ lạc? — Sở **Mật-thám** có bắt được hai đứa trẻ con, **một đứa con trai 8 tuổi là Ng-v-Cu tức Hoa và một đứa con gái 7 tuổi là Ng-thị-Lé, là anh em lạc ở đường Huế** tối 9 giờ tối hôm qua vậy đã đem về sở nuôi để tìm cho biết nhà nào mất con. Nhà ai có trẻ lạc thì cứ lại sở Mật-thám mà hỏi.

Một cái trộm to. — Cách mấy hôm trước đây, M. Thụ-Đức bị đứa đầy tớ gái ăn cắp 200 đồng đựng trong cái trắp và một cái va-li đựng quần-áo cùng các đồ nữ-trang đáng giá hơn 700 đồng thì chiều hôm qua, sở Mật-thám đã bắt được đứa ăn trộm, hiện tiền mới lấy lại được 22 $, còn đồ vàng đã lấy lại được gần hết. Nó khai rằng đứa ở nhà Thụ-Đức xui nó lấy, sở Mật-thám còn đương tra-xét.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢI-PHÒNG

Tiền phụ-cấp đi xe-đạp. — Nghị-định ngày 18 Novembre 1915 có cấp cho ngạch cảnh-sát Tây một khoản phụ-cấp mỗi năm là 40 đồng về tiền xe-đạp này thì-hành cho ngạch cảnh-sát ta, người nào có xe đạp dùng về việc công thì cũng được lĩnh số phụ-cấp ấy.

Ăn cắp không được lại bị chết đuối. — Vào khoảng 11 giờ tối 6 août, một tên gian-phi chực lẻn vào buồng các viên chức việc ở tàu *D'Entrecasteaux* để ăn trộm đồ-vật, nhưng bất ngờ có người trông thấy, nên chạy trốn rơi xuống sông chìm lim. Ngay lúc ấy các thủy-thủ tàu *D'Entrecasteaux* nhảy theo để bắt, nhưng chẳng biết nó bơi trốn nay luồn nước trôi đi đâu mất.

PHÚ-THỌ

Nhà thương mới. — Nhà thương mới nay đã làm xong, vậy sáng hôm chủ nhật vừa rồi đã dọn đồ và khiêng những người đau-ốm đến nhà thương mới rồi. Vậy nhà thương cũ lại giao trả lại cho hội Trí-tri, nhưng quan trên định nay mai lại mượn nhà hội để làm trường dạy thư-ký.

Chết đuối. Vừa rồi có một cái thuyền chở trong cánh đồng Hà-thạch, trong thuyền có một người dân ông lỏn và hai đứa bé con, thuyền đến giữa đồng thì gặp phải một cơn sóng to quá, nên hai đứa bé bị sóng đánh xuống nước. Người lớn là cậu chúng nó thấy vậy liền nhảy xuống nước bơi vớt được một đứa sống bỏ vào thuyền, rồi lại bơi đi vớt một đứa sau, nương hai cậu cháu cùng một quá to nên chết cả đôi, duy có đứa kia thì sống sót, sau mấy mới có chiếc thuyền khác ra cứu đứa bé kia về. Người ta nói rằng người cậu lại đứa bé ấy vốn là một người thuyền chài có tài bơi lội mà nay phải chịu chết đuối ở dòng.

NINH GIANG

Cung nghinh thánh-chỉ — Mới rồi quan phủ Ninh-giang có sức đem long-đình, tán cái phụng, tỏ dụ của Hoàng-thượng khai phục trước hàm của cụ Công-bộ thượng-thư, Hiệp tá-đại-học-sĩ Ni-h-lăng-bam Đoàn-tướng-công đến biệt-thự ngài ở thành phố Ninh-giang rất là long trọng.

Khi rước đến qui xá ngài, quan phủ phụng nghinh Thánh dụ đem **vào thì cụ lớn Thượng Đoan có thiết hương án sới trầm làm lễ cung nghinh, ngoài sân có 20 người linh** khố xanh lồng súng chào, quan Đốc Ninh-giang cũng có đến dự-lễ. Lễ xong rồi quan phủ có dâng nha thuộc và các ông hội-viên thành-phố **vào mừng cụ lớn Khi long-đình rước đi qua các nhà hàng phố có thiết hương-án đốt pháo cung nghinh.**

Phạm duy-Nghiễu lai cảo

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Thuyền chở bạc thuê bị đắm và chết người. — Vừa đây, chánh phó tổng Đa-nê, và các lý-trưởng trong tổng ấy thuộc huyện Yên-định, thuê một cái thuyền đem chở bạc thuế xuống tỉnh nộp khi tới ngọn sông gần làng Phù-hưng thì thuyền đắm, mấy người ngồi trong thuyền là Hà đức-Hợp, là lý trưởng làng Đa-nê-Thượng, Hà-bỉ Hùng là phụ giáo, Ng-hữu-Khánh là phó-lý làng Đa-nê-hạ, và hai tên lính tùy phu là tên Thái, đều bị chết chìm cả, không biết đã tìm thấy xác chưa. Bạc thuế thu toàn bằng bạc giấy chỉ bị ướt thôi không mất đồng nào.

Cái nạn gần ghé này xảy ra như vậy là vì tháng trước mưa to quá, khiến cho nước sông lên nhiều và chảy dữ, đến nỗi chết những từng ấy người.

Việc Nam-kỳ

CHỢ LỚN

Một cái án-mạng rất ghê-gớm!

Vào hồi 7 giờ sáng 28 juillet có xảy ra một cái án mạng rất nên ghê gớm. Số là có một bà già tên là Ng.-thị-Rót năm nay ngoài 70 tuổi nhà ở gần đồn Cây-mai, gần tư cũng khá, chỉ có một người con trai, người con đi vắng luôn, nên thường thường chỉ có một mình bà ở nhà.

Sáng hôm ấy người con bà đi vắng. Vừa đi khỏi thì có tên Giỏi là người cùng xóm chạy sang chơi. Bà già mới ngồi rồi đãi trầu nước tử tế. Ngờ đâu tên ấy sẵn mang lòng hèm ác, nhân thấy con bà đi vắng, bèn ẹ ẹn nảy bà hai tay bóp cổ. Thương hại bà già yếu đuối không chống cự và không có hoàn được, một hồi chết ngay. Nhưng có lại sợ bà hồ lại, lại lấy dao đâm vào họng mấy nhát cho chết thật. Xong rồi nó kéo thẳng bà vào giường nhắc ăn màn đệm cùng áo chồng chất lên trên cái thây. Rồi nó bỏ đó ra đi, cách vài giờ đồng hồ mới có Khách có ý mang theo một cái xe bò lại, nó khuân hết đồ đạc trong nhà bà đem bán cho người Khách chất lên xe mang đi. Hồi nó cũng đi mất.

Lạ một điều rằng thấy chúng cùng nhau khuân vác như vậy mà xóm giềng không ai hỏi chi đến cả.

Qua bữa 29, con bà về thấy sự xảy ra đương ầy mới vật mình lăn khóc và trình nhà xem dòng, rồi mới đi trình sở cảnh sát biết.

Quan trên được tin lập tức đến khám xét thì và một mặt cho đi tìm đồ tung-tích.

Lưới trời khó tránh, ngay chiều hôm ấy, tên Giỏi bị bắt liền, tra hỏi thì nó đã thú nhận hết mọi lẽ. Nó nói rằng vì nó cùng khổ quá mà phải làm liều. Hiện tòa còn đương xét xử.

Ngài nào cần dùng mua xe đạp, xe máy và đồ phụ tùng thay đổi rất tốt, rẻ hơn, thì nên gửi ngay thư về lấy tờ giá hàng ở hiệu

TIẾT-HIẾU-TRUNG

dit TRỨC-THÀNH

Fournitures générales pour Cycles & Motos

N° 35, PLACE NEYRET, HANOI

ĐÃ NGON LẠI BỔ

Rượu ŒNO KOLA COCA là một thứ rượu rất bổ, pha lẫn với thứ rượu nho Grenache.

Rượu này của ông L. BLANC là người nối-nghiệp J. BLANC, quan bảo-chế nhất hạng chế ra.

Đã ngon lại bổ giá tiền cũng lại rẻ, chỉ có 2 $ 40 một chai lít.

Mỗi ngày ta chỉ dùng uống trước khi ăn cơm một cốc con thì thực là tốt.

Bán tại hiệu Bào-chế J. BLANC 31, phố Tràng-tiền Hanoi.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BAO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ một đá thực-giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đánh bạ, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng dùng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY nói số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tôi, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

Mão-THỊNH kính cáo

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Ông Montès nhượng hiệu Bào-chế của ông cho ông Domart, bào-chế sinh-viên hạng nhất về cao-đẳng học đường Paris đã một năm nay. Ông Domart tự trông coi lấy việc chế thuốc, mà thuốc chế bao giờ cũng rất cẩn-thận. nhờ về thế mà hiệu bào-chế ấy rất có tiếng.

Thuốc gởi đi xa cũng rất chóng. Ai muốn hỏi giá, hay hỏi điều gì cũng trả lời ngay,

số 107

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Vũ-thị bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Thật quả không có việc ấy bao giờ!

Lâm-chương nổi giận, truyền cho quân-sĩ dùng cách tra-tấn *Vũ-thị* kêu rầm lên, rồi chết ngất đi. Hồi lâu tỉnh lại, liền nói:

— Trăm lạy đại-nhân! Chúng tôi xin thú nhận!

Lâm-chương nói:

Người chồng trước của nhà-ngươi, họ tên là gì?

Vũ-thị bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Người chồng trước của chúng tôi tên gọi *Vương-tế*, làm nghề thợ mộc. Ngày nào chàng cũng sớm đi tối về, trong nhà vắng vẻ, lại có chàng *Trương-hữu* ở liền bên cạnh mới xui tôi dùng kim-châm cắm vào đỉnh đầu mà hại chồng tôi.

Lâm-chương hỏi:

— *Trương-hữu* bây giờ ở đâu?

Vũ-thị bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Chàng đi lại cùng tôi trong mấy năm thì bị bệnh lao chết hồi năm ngoái, sau tôi mới lấy *Trần-hữu*.

Lâm-chương nghe nói, nghĩ thầm: *Trương-hữu* nay đã chết rồi thì việc này cũng bắt-tất phải tra-xét nữa. *Lâm-chương* nghĩ vậy, truyền gọi *Trần-hữu* vào mà bảo rằng:

Vợ người không phải là người lương-thiện, khi trước đã giết một đời chồng rồi. Nhưng nay ta hãy khoan-tha cho, cho nhà-ngươi lĩnh về mà quản tước.

Trần-hữu cúi đầu sụp lạy mà bẩm rằng:

— Trăm lạy đại-nhân! Xin đại-nhân rộng ơn mà sinh phúc cho!

Lâm-chương truyền tha cho *Vũ thị* lại dặn bảo rằng:

— Cái tội giết chồng của nhà-ngươi, ta hãy tha chết cho đó, bây giờ nhà-ngươi lấy *Trần hữu* này, nên phải ăn ở cho tử-tế, nếu còn đem lòng bất-lương thì lần sau ta sẽ trọng trị. Lần này phạt cho nhà-ngươi 30 roi để nhớ lỗi mà chừa đi, từ sau chớ như thế nữa!

Nói xong, truyền bảo quân-sĩ đem *Vũ thị* ra ngoài nghi-môn đánh cho 30 roi đòn, máu ra thịt nát. Khi đánh xong, giải vào qui ở dưới sân, *Lâm-chương* lại phán bảo rằng:

— Nhà-ngươi phải biết sửa mình đổi lỗi, từ nay chớ có đem lòng bất lương mà làm sự giết chồng như ti nữa.

Vũ-thị cúi lạy dập đầu. *Trần-hữu* nhận lĩnh *Vũ-thị* đem về. *Lâm-chương* vừa toan xét hỏi việc khác thì bỗng nghe ở ngoài cửa dinh có tiếng người huyện-nào *Lâm-chương* truyền hỏi rằng:

— Có chăng lạ việc chi mà huyện-nào như thế?

Quân-sĩ chạy ra, trông thấy nhân-dân kéo đến đông đầy ngoài cửa Quân-sĩ quát to lên hỏi rằng:

— Các người kêu việc chi mà họp đông như thế hả?

Mọi người đều nói:

— Chúng tôi là nhân-dân trong hạt *Hải-châu*. Hiện nay trong chùa *Hộ-quốc-tự* bỗng có một đứa ác-tăng tên gọi *Thủy-nguyệt* lòa-thượng, tự xưng là oàng-thượng ngự giá thế thân, ra tu tại đấy. Đứa ác-tăng ấy thường bắt vợ con người ta, đem gian vào trong chùa. Nhân-dân chúng tôi nhiều nỗi bị oan-khổ mà không biết kêu đâu cho được. Nay chúng tôi kéo nhau đến đây để xin đại-nhân đổ lòng thương mà trừ hại cho muôn dân.

Mọi người nói xong lại đệ đàng một bản công trình. Quân-sĩ nhận lấy, cầm vào để trình *Lâm-chương*.

Lâm-chương xem kỹ một lượt, rồi lắc đầu mà phán rằng:

— Sao lại có việc lạ-lùng như thế này.

Nói xong, bỗng sực nhớ đến khi nằm mộng ở trong miếu *Thành-hoàng* có trông thấy một vừng mặt trăng chiếu ánh sáng xuống dưới nước, hoặc-giả tức là *Thủy-nguyệt* đó chăng! Nay đứa ác-tăng này cũng tên gọi *Thủy-nguyệt* hòa-thượng, có lẽ ứng nghiệm vào cái mộng hôm trước!

Lâm-chương nghĩ vậy, mới truyền bảo quân-sĩ rằng:

— Nhà-ngươi ra gọi mấy người đứng đầu vào đây cho ta hỏi.

Quân-sĩ vâng mệnh chạy ra gọi mấy người đầu đảng vào qui ở dưới sân. *Lâm-chương* hỏi rằng:

— Cứ xem trong tờ trình của các ngươi thì đứa ác-tăng ấy làm nhiều điều tàn-ngược. Nhưng chẳng lẽ địa-phương-quan lại không biết đến hay sao.

Mọi người qui bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Vì bản là hòang-thượng tự thế thân, cho nên địa-phương-quan không thể quản-trị nổi.

Lâm-chương nói:

— Dẫu vương-tử phạm pháp thì cũng cùng với thứ-dân cùng tội. Đề rồi ta xét hỏi, nếu quả sự-thực như thế, ta sẽ trừ hại cho muôn dân.

Mọi người sụp lạy lui ra. *Lâm-chương* lại truyền giải người đàn-bà đưa ma chồng hôm trước là *Thôi-thị* vào để xét hỏi.

HỒI THỨ LXVIII

Lại nói chuyện *Lâm-chương* truyền giải *Thôi-thị* vào để xét hỏi. *Thôi-thị* bấy giờ run sợ cầm-cập. Khi *Thôi-thị* vào qui ở trước sân, *Lâm-chương* phán hỏi rằng:

— Nhà-ngươi họ tên là gì? và chồng ngươi họ tên là gì? Ngươi cùng ai tư-thông mà lại dám dùng kim-châm để giết chồng, muốn tỏi thì nói cho thực!

Thôi-thị bẩm rằng:

Dám bẩm đại-nhân! Chồng tôi tên gọi *Hoa hữu-linh*! Tôi tên gọi *Thôi thị*! Chồng tôi bị bệnh mà chết, chứ thật quả tôi không có tư-thông với ai mà dám dùng kim-châm để giết chồng bao giờ!

Lâm-chương nổi giận mắng rằng:

— Ta đã hai lần khai quan khám-nghiệm, quả-nhiên là nhà-ngươi dùng kim châm mà giết chồng, nay nhà-ngươi ở trước mặt ta, lại dám già mồm chối cãi, ẩu là ta phải đòi đến cách tra-tấn.

Nói xong, truyền bảo quân-sĩ đem các đồ hình-cụ ra. *Lâm chương* lại hỏi *Thôi-thị* rằng:

— Thế nào, nhà-ngươi có chịu thú nhận hay không?

Thôi-thị nhất định chối-cãi, *Lâm-chương* truyền cho quân-sĩ dùng cách tra-tấn. *Thôi-thị* cứ nghiến hai hàm răng mà kêu oan.

Lâm chương nổi giận mà rằng:

— Đứa dâm-phụ này lại gan như thế kia à!

Lâm chương truyền cho quân-sĩ lại gia sức tra-tấn, mà *Thôi-thị* cũng vẫn một mực không xưng. Sẽ là *Thẩm-đình phương* đã dặn nàng từ trước rằng thế nào cũng phải bẩm bụng cố gan, cho đau mà nói ra thì lão ngự-sử mặt sắt đen ai này, khó lòng ai kêu cho lọt!

Tuy vậy mà *Thôi-thị* cũng không thể gan dược, chết đi sống lại mấy lần, bất-đắc-dĩ mới phải kêu van mà rằng:

— Trăm lạy đại-nhân! Đại-nhân hãy rộng ơn mà khoan-tha, để tôi xin nói.

Lâm-chương phán rằng;

— Nhà-ngươi cứ thú-nhận đi, rồi sẽ được khoan-tha!

Thôi thị bất-đắc-dĩ mới phải thú rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Tôi người ở *Hưng-châu*, nguyên trước tôi là vợ *Ngụy-lâm xuyên*!..

(*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

CẢM mới và cũ, HO
HO RAN NGỰC
trừ tuyệt như bóc
Solution Pautauberge
uống bỏ PHỔI và ngừa bịnh HO LAO
Giá mỗi chai bốn quan
L. PAUTAUBERGE
49, Rue de Courcelles-sur-Seine, PARIS, et toutes pharm.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ giới nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.

Mắc bệnh ghịp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

Cái sức khỏe của đàn-bà
và cái bệnh đau lưng

Đàn-bà con gái lúc tuổi nhớn lên, thường hay vàng da, sức yếu, đau tim, đau gan, nhức đầu, nhất là hoãi sang tốc thực dậy. Ngoài lúc ấy, lại còn lúc khí sinh-sản, lại thường yếu mệt, đau thớ thịt, nặng mi mắt, nặng bàn chân. Sau cùng đàn-bà lại còn lúc trở về già, hay mắc những bệnh như tụ-huyết, trong mũi, nóng chân.

Trong những lúc ấy, đàn-bà muốn cho khỏi ốm đau thì nên giữ cho bộ thận, mà lúc nào cũng phải giữ gìn bộ thận vì các bệnh của đàn bà phần nhiều là bởi thận yếu đau mà dễ nhưng chất bẩn, và nước acide urique trong máu.

Trong khi ấy thuốc Pilules Foster rất công hiệu, vì trong những khi đau thận, đau lưng, cốt, xương mắt cả chân, tiểu tiện đục và có cặn, vân vân. dùng cũng tốt lắm. Các thuốc Foster bán tại số 25, St. Ferdinand Paris 17.

Hàng bào-chế nào cũng có bán

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Bắc-cần, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gởi lại.

Cả cước độ hơn một đồng một lọ.

2082

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

AI MÀ DÙNG
THUỐC HƯỚN
của ông
Lương-y DEHAUT
mà XỔ
thì chẳng cần chỉ phải
CỬ ĂN
và an dưỡng trong phòng.
Thuốc hướn này dễ uống lắm và đỏ màu xổ lại rất êm thấm.

Bán tại
Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tiệm thuốc đều có bán.

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khí huyết suy-yếu, thân-thể mỏi-mệt, gầy-còm, hay vì kém huyết sinh ra rão phổi làm cho hay ho vặt uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm bao giờ !

Bài thuốc này có **nội-đồng các quan Thầy thuốc chứng-chỉ là hay.**

Ấy là :

Thuốc nước bổ huyết
MÁU BỒ

Agents d'Annonces en Europe :
L. MAYENCE & Cie
9, Rue Tronchet, PARIS
19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ, VÀ BỆNH ĐAU ĐỚN BỨT RỨT

Bệnh không ngủ thì thường sinh ra nhiều nỗi buồn rầu, kém đường sức khỏe, đường chí não, đeo phiền chịu tức, mất nết mất tiền.

Trong các xứ nóng thì thường hay sinh ra bệnh ấy. Kẻ nào ngủ không được thì hay sinh ra nghĩ vẩn nghĩ vơ, đến sang thức gầy một nhọc lọ ong, ngủ không ra việc, làm lụng gì cũng không muốn, thế mà lâu mãi thì sinh ra bệnh thương gân hay bệnh giữ giật.

Ai mà không ngủ được hay kém ngủ, thì nên dùng thuốc *Neurinase*. Thuốc này làm cho ngủ được ngon giấc, tâm chẳng bỏ sức bỏ sinh, và không sợ nguy hiểm gì cả.

Thuốc này là do tay một người học trò ở Viện Pasteur ở Ba-lê bào chế ra.

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả.

2056.

NỮ-HẢI-TẶC
(Trinh thám tiểu thuyết)
PHẠM HỮU CẦM dịch thuật

Xuất bản lần thứ nhất
Có sửa đổi lại nhiều chỗ

Sách dày hơn 150 trang
Giấy in cực tốt. Sách đóng cực đẹp
Giá mỗi quyển ... 0$80
Tiền cước ... 0 11

Ai muốn mua buôn, mua lẻ xin gửi giấy cho
M. BÙI-XUÂN THÀNH
62—63 — Rue du Coton — Hanoi

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

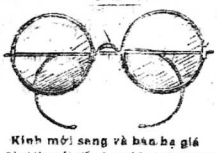
CÁC BỆNH SAU NÀY :

1. Bệnh ngoài da ; nhọt đầu đanh.
2. Đau xương.
3. Táo lâu ngày.
4. Đau phát-huyết quản.

Đều trị bằng thuốc :

ROB DÉPURATIF MONTÈS

TONG-YUNE-TAI VING-KY
49, Phố hàng Ngang, Hanoi

Kính mới sang và hạ hạ giá

Bản-hiệu mới tiếp được hàng Pháp và bên Mỹ gởi sang các thứ kính thuốc đủ vệ-sinh và bán nhất hạng giá xin kể vài thứ như sau này :

Kính gọng vàng 12 karats các mặt (kiểu tròn) mỗi đôi. ...	2$50
Kính gọng vàng 12 karats các mặt, (kiểu nhỏ) mỗi đôi. ...	3$.00
Kính gọng bạc vàng các mặt mỗi đôi.	1.50
Kính gọng đồi mồi các mẫu và các mẫu, mỗi đôi. ...	0.80

Xin mời các ngài đến chiếu cố cho chóng tôi xin tấy làm cảm ơn lắm lắm. 2101

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái pháp chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận cho thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ thể cần dùng phải là cần-thiết mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gan yếu, bệnh ghịp, bệnh sốt rét rung v. v

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul Bert, Hanoi

THUẬN-THÀNH

BOTTIER - CHAPELIER
HANOI — 7, Rue des Cuirs, 7 — HANOI

Bản-hiệu mới in xong Catalogue 1924, nhiều kiểu đẹp, xin mời các Quí-khách chiếu cố.

Chủ-hiệu : NGUYỄN-TIẾN-HÂM kính-mời

Mới đến các mẫu mũ đội mùa rét
NĂM 1924-25

Có hơn **50** kiểu mũ mới khác nhau, thật đẹp và thật tốt, các ngài nên lại xem ngay mà chọn, vì là một dịp ít có, chớ nên để chậm mà hết mất.

CHAPEAUX DE FEUTRE | POILS, LAINES, VELOURS
CASQUETTES FANTAISIES POUR TOUS SPORTS
CASQUETTES CHAUFFEURS
BERETS MATELOTS ET ENFANTS
PARAPLUIES POUR HOMMES

HAI-CHINH
FABRIQUE DE CASQUES INSOLAIRE EN LIEGE
74-76, Rue du Pont en-Bois, 74 76
2042 **HANOI**

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET
Là một vị thuốc bào chế phải chế nhiều mới
Mỗi hoàn 0$50 ; uống tối 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ ;
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẮN-CỐT
THUỐC PHÁP — Trừ tại : 6, Rue du Pont-de-la-Mère, PARIS — Y PHÁP QUỐC CẤM
Cũng có bán tại Hanoi chez CHASSAGNE, Pharmacien, 59, Rue Paul Bert, và các hiệu bào chế khác.

NÊN LẠI HIỆU QUEN !

Hiện chúng tôi làm thêm xấy để lâu năm vải được nhiều quí-khách tin dùng nên phải một ngày một gắng sức làm cho được vừa ý quí-khách.

Khăn bành-tô làm bằng len và nhiều thứ vải khác nữa ; vải lót trong khăn để có riêng một thứ vải để hợp các thứ vải sơn. Vậy hãn-hiên có rước lịch cao để quí-khách muốn dùng xin quá bộ lại xem, hoặc do đâu cho đúng bằng cái giấy bỏ vào trong thư gửi cho hãn-hiệu. Hàng xin gửi Hanh-hóa giao-ngân.

LAN-PHƯƠNG *N° 79, Rue de la Soie, Hanoi* 2110

QUINQUINA KOLA COCA

RƯỢU BỔ
補神

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nói-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con
每開午吉咀每次咀沒喊蘭欺開

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
31 phố Trang-tiền (Rue Paul Bert) Hanoi
2099

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA
HIỆU
C. J. BONNET
LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie Lyon

NGƯỜI BIỂN-LẬN
(L'AVARE)

Hài-kịch của MOLIÈRE tiên-sinh soạn ra
NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch

Hội Ái-hữu của Tân-cựu học-sanh tráng Cao đẳng đã diễn tại nhà hát lớn Hanoi, ngày 18 Janvier 1924

In chữ Pháp và chữ Quốc-ngữ hai lối văn song nhau

Giá mỗi quyển. ... 0$50
Tiền cước gởi đi các tỉnh, mỗi quyển. ... 0. 11

CÓ BÁN TẠI BẢN-QUÁN

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC
MỘT TRIỆU
HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Cứ mua vé này thì quan nào cũng được 25 tháng mỗi tháng lại được rút số, kể từ tháng mua vé này. Nếp tiền lần đầu, tiền đóng ngay cả các tháng mình có quyền xem số và trúng số thì được cả tiền. Mình chỉ chịu khó đóng vào mỗi tháng một số tiền bằng nhau không nghỉ đến, mà đã được dự các cuộc rút số, lại được vay số tiền mình đã có rồi vay có ích lợi hơn.

Vé này có Nationale mỗi năm tìm kỳ dự cuộc rút số là 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juin, 1er Juillet, 1er Août, 1er Septembre, 1er Octobre, 1er Novembre

Mỗi lần rút có số

1 lô. ...	MỘT TRIỆU
1 lô. ...	500.000 quan
2 lô. ...	200.000 quan
8 lô. ...	100.000 quan
6 lô. ...	50.000 quan

Tiền rút số tính kỳ trong một năm cũng là 20 triệu quan

Như vậy rút số càng dễ trúng lắm

Muốn dự các cuộc rút số kỳ, nên rút 20 quan mua ông chắc-khiêm nhất :

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 6576

Việc bán vé nếp theo như lệnh số 1924 ngày 19 Mars 1909, các chủ mua vé được để yên chắc chắn.

Với 10 quan, sẽ được
100.000 quan

Muốn như vậy, nên mua một phiếu

CRÉDIT FONCIER 1912

Lúc mua phiếu phải góp 10 quan, sau mỗi tháng đóng 30 quan.

Nếp tiền lần đầu tiên đóng, quyền xổ-số về, và hễ vé trúng-số được thu cả tiền.

Mỗi tháng cứ ngày 22 thì rút số — Nghĩa là mỗi năm 12 lần rút số

Nếp tiền lần được ngay rút số về, và được dự thi cả các cuộc rút số cho đến khi vé trúng số mới thôi. Các vé *Crédit Foncier de France* được 3 % lợi-tức.

MỖI LẦN RÚT SỐ, CÓ :

1 lô. ...	100.000 quan	12 lô. ...	1.000 quan
1 lô. ...	10.000 quan	100 lô. ...	500 quan

Giá danh-hiệu và số tiền nếp kỳ thứ nhất là 10 quan

đến **Comptoir Colonial de Crédit à Marseille**, 125, Boulevard Périer